

FRIVILLIGCENTER
REBILD

ANALYSE

Fællesskaber(e) –
Sammen om nye veje

VELUX FONDEN

2023

INDHOLDSFORTEGNELSE

Analysens hovedpointer	2
Analyse	3
Perspektiver på Unge fællesskaber	3
Hvorfor er fællesskab ikke (altid) lig med trivsel	4
Fællesskabets mange former	5
Dannelsen af det gode fællesskab	7
Alle skal kunne være med	7
Rummets betydning	9
Voksenfacilitering og støtte	10
mellem fællesansvar og selvansvar	12
De unges vej til deltagelse	13
Viden og SoMe	14
Forestillinger om frivillighed	15
Det fælles tredje	16
unges deltagelse i frivillige fællesskaber	17
Den gode start	18
forberedelse	19
Det praktiske	20
Digitale/online fællesskab	21
Foreningernes perspektiv	23
Generelle tendenser blandt foreningerne	24
Sårbare unge i foreningerne	25
Inkluderende foreninger	26
De unges ønsker og det vigtige for DEM I fællesskaberne	27
Metodiske refleksioner og Empiri	28
Litteraturliste	29

ANALYSENS HOVEDPUNKTER

Denne analyse er en del af projekt 'Fællesskaber(e) – sammen om nye veje', som har til formål at udvikle og afprøve et nyt tværsektorielt partnerskab, hvor aktører på tværs af civilsamfund, kommune, region og erhvervsliv sammen skal udvikle og afprøve nye metoder og hermed hjælpe flere unge, som oplever ensomhed og er udfordret af psykiske og/eller sociale udfordringer, ud af ensomheden og ind i de frivillige fællesskaber. Konkret skal vi i partnerskabet arbejde med at:

- Innovere understøttende og brobyggende metoder og aktiviteter, som gør det lettere for de unge at komme i gang med og blive fastholdt i et frivilligt socialt fællesskab som aktiv deltager eller som frivillig.
- Udvikle nye og innovative aktiviteter samt understøtte lokale foreninger i at nytænke igangværende aktiviteter, så det bliver muligt at inkludere flere.

Projektet skal munde ud i en samlet indsatsmodel for, hvordan vi på tværs af sektorer sammen kan hjælpe flere unge ud af ensomhed og ind i et fællesskab i Rebild Kommune - og i resten af landet. Projektet er finansieret af Velux Fonden.

Denne analyse afdækker muligheder, behov og udfordringer for de unge i målgruppen og det lokale foreningsliv i Rebild Kommune.

I analysen er der fundet frem til følgende hovedpunkter og centrale fund. Der er også opstillet forslag og ønsker, på baggrund af analysen samt efterspørgsel fra de involverede aktører.

I tillæg til analysen er der udarbejdet inspirationskatalog omhandlende eksisterende viden på området.

- Fællesskaber er subjektive og dynamiske, hvor til, at der er flere forskellige måder at indgå i og danne fællesskaber blandt unge.

- De sårbare unge er fleksible deltagelsesformer og andre tiltag for at imødekomme dem og deres behov vigtigt i forhold til at støtte dem ude i foreningslivet.

- De unge vil gerne være frivillige og deltage i foreningslivet, men de kender ikke mulighederne og har derfor svært ved at se dem selv som frivillige. Dertil skal rollen som frivillig gøres mere opnåelig, hvor sårbare unge også skal ses som nogen, der kan bidrage positivt til fællesskabet.

- Det fælles tredje har mange potentialer, da det kan skabe fællesskaber for de unge, hvor noget af det sociale pres reduceres.

- Der er efterspørgsel på mere fleksible frivillige jobs. Eksempelvis kan det være periodevise frivillige roller og/eller eventfrivillighed. Samt mulighed for at følges med venner og mere tydelighed omkring formålet, dertil er incitamenter for de unge også efterspurgt.

- De unge vil gerne have en form for støtteordning i foreningerne, hvor en "voksen"/ansvarlig hjælper dem i gang og sørger for, at de kommer ind i fællesskabet.

- Der er uudforskede potentialer for det online/digitale fællesskab blandt foreningerne, men manglende kendskab og viden spænder ben.

- Blandt foreningerne er der få, som henvender sig til unge, men størstedelen vil gerne have unge med i deres forening.

- Det er relevant at arbejde videre med, hvordan foreningerne selv bruger inklusion, da få af dem aktivt forsøger at skabe mere inkluderende forhold i deres foreninger – dog er endnu færre interesseret i hjælp til dette. Dette kan skyldes manglende ressourcer, her kan der arbejdes med mindre ressourcekrævende værktøjer til inklusion.

ANALYSE

I analysen vil de empiriske fund blive behandlet og analyseret i samspil med fund fra den eksisterende forskning og sociologiske perspektiver. Den empiriske tilgang og metodiske refleksioner kan læses i afsnit 0. Metodiske refleksioner og Empiri.

PERSPEKTIVER PÅ UNGE FÆLLESSKABER

I dette afsnit fremhæves udvalgte pointer fra bogen og undersøgelsen *Fællesskaber i ungdomslivet: Når de gør ondt, og når de gør godt* af Maria Bruselius-Jensen, Niels Ulrik Sørensen og Noemi Katznelson fra center for ungdomsforskning. I rapporten præsenteres blandt andet fire forskellige former for ungefællesskaber. Dette er inddraget for at understrege, hvordan fællesskaber er dynamiske og også kræver arbejde fra de unges side for at være med. Der ses fire former for ungefællesskaber.

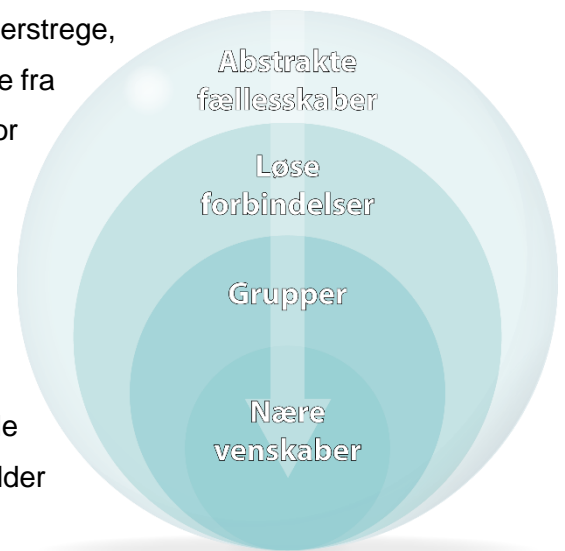
Nære venskaber er de tætteste relationer og er ofte præget af idealistiske forestillinger (Bruselius-Jensen et. al. 2023: 246).

Næste lag er *grupper*, hvor fællesskabsformen udgøres af de frivillige/ufrivillige grupperinger, man indgår i og som fylder meget i hverdagslivet ex. Skoleklasser (ibid.).

Løse forbindelser er tredje lag, hvor der er tale om ex. ungdomskulturelle miljøer og institutionelle sammenhænge (ibid.).

Abstrakte fællesskaber forstås som de sociale kategorier og samfunds fællesskaber, man indgår i ex. Social klasse, køn og etnicitet (Bruselius-Jensen et. al. 2023: 246).

Disse fællesskabsformer er relevante, da de bidrager til forståelsen af, de unges oplevelser med fællesskabet som en dynamiske og foranderlig konstellation, der ikke blot sker af sig selv, men kræver arbejde. I rapporten beskrives endvidere, hvordan fællesskaber er komplicerede og kan være vanskelige at navigere. I den forbindelse er der elementer, som man bør være bevidst om i forhold til, at fællesskaber ikke ultimo er ensbetydende med højere trivsel og opbyggende oplevelser for alle unge. Blandt de unge i indeværende undersøgelse ses det, at mange ønsker at finde de nærrelationer og grupper, hvor de kan blive accepteret og forstået som de er.

HVORFOR ER FÆLLESSKAB IKKE (ALTID) LIG MED TRIVSEL

Ungefællesskaber kræver tid og indsats fra de unge for at få en plads og holde den. Dertil foregår ungefællesskaber hele tiden, netop også på sociale medier, hvor der kræves en næsten konstant tilstedeværelse. De unges fællesskaber er ikke heller ikke givne, de er foranderlige og kræver engagement og kontinuerlig deltagelse. Man finder desuden, at unge har stærke idealer for, hvad fællesskab er og skal være, hvilket er med til at lægge mere pres på de unge og deres relationer (Bruselius-Jensen et. al. 2023: 247).

I omtalte undersøgelse beskæftiger man sig ligeledes med, hvordan social mistrivsel kan få gode betingelser på baggrund af de unges måder at danne fællesskab og hvordan sociale relationer spiller en rolle. Risikoen for mistrivsel øges blandt andet på baggrund af følgende betingelser:

”1) Når der er tale om et fællesskab af stor betydning for den unge, 2) når svære nedbrydende processer har et stort omfang, og 3) når den unges placering i fællesskabet er perifer” (Bruselius-Jensen et. al. 2023: 248).

Samspillet mellem disse kan påvirke den unges trivsel negativt, hvor der skabes et stort pres og negative oplevelser (ibid.).

I de frivillige fællesskaber og foreninger bør der derfor være fokus på, hvordan man kan sikre at unge ikke brænder sig på disse tre betingelser eller kombinationen af dem. Det vil sige, at fællesskabet skal rumme alle og bygges omkring positive og styrkende processer samt en bevidsthed om det forventningspres unge kan have til fællesskabsformerne.

I rapporten finder man altså frem til, at ungefællesskaber ikke per automatik betyder bedre trivsel for alle unge, men at der kan opstå situationer og forhold som modarbejder det, samt at unge med udfordringer og dårlige erfaringer kan have brug for støtte.

Forslag Voksenfacilitering og fagprofessionelle kan i den forbindelse være med til at skabe bedre rammer for ungefællesskaberne således, at man ikke brænder ud eller befinder sig på yderkanten.

Finder man dette emne om ungefællesskaber interessant, kan man med fordel orientere sig i bogen *Fællesskaber i ungdomslivet: Når de gør ondt, og når de gør godt*. Bogen giver et uddybende indblik i de komplekse dynamikker som unge navigerer i når de befinder sig i forskellige positioner i

ungefællesskaberne samt, hvordan dynamikkerne også kan stille de unge i udfordrende roller. Denne kan findes i vedlagt *Inspirationskataloget*.

FÆLLESSKABETS MANGE FORMER

I det følgende præsenteres centrale fund og pointer i forbindelse med de unges forståelse og fortællinger omkring, hvad der udgør fællesskab og hvordan fællesskab opleves. Det centrale er, at der ikke findes en universel forståelse af, hvad der udgør et fællesskab, men at det er en subjektiv oplevelse.

De unge, der har deltaget i projektet, har forskellige baggrunde og står med forskellige udfordringer. I denne rapport skelnes der mellem unge og sårbare unge, her ses sårbare unge, som unge med udfordringer af sociale og/eller psykisk karakter. Dette skel og definition er ikke optimal, men anvendes for at fremme forståelsen, dertil er der et overlap mellem sårbare unge og de som er i risikogruppen for mistrivsel og ensomhed, da grænsen er flydende.

Fællesskab opleves på forskellige måder og er en subjektiv følelse. Det er centralt for både de unge, og også de sårbare unges fortælling om fællesskab, at det er vigtigt at have *nærere relationer*. Disse venskaber beskrives som rummelige, tillidsbaserede og accepterende, her kan man være sig selv og regne med støtte og gensidig respekt. Der er ligeledes et mønster af, at man har få af helt nærere relationer.

Gennem samtaler med informanter, der ikke selv har oplevet direkte ensomhed eller mistrivsel, tematiseres projektets forståelse af 'fællesskab' også i relation til begrebet grupper og løseforbindelser.

”Jeg tænker fællesskab som, om man kan sammen i en stor enhed og, det ikke er sådan, at der er nogen, der bliver holdt udenfor”
(Tine).

”For mig er et fællesskab nok et sted, hvor man kan være tryk ved alle. Jeg ved ikke om, man behøver at være venner med alle, men bare, at man kan have det sjovt med hinanden, uden at være bedstevenner” (Mona).

Distinktionen mellem fællesskab og tætte venner stemmer overens med den udvidede forståelse af unge fællesskabsformer som differentierede. Her ses de unges forståelse af fællesskab som værende en *gruppe*.

For sårbare unge og unge der har oplevet ensomhed og/eller mistrivsel har det vist sig, at fællesskabsfølelsen kan opnås gennem andre former for deltagelse i aktiviteter og grupper, hvor deres præmisser og behov tilgodeses. Det skal påpeges, at der er forskellige grader og former for sårbarheder, som gør, at de unge kan havne i eksklusionsgruppen med oplevelser af mistrivsel og ensomhed. For nogle unge oplever de, som risikogruppen, at ønske et gruppebaseret fællesskab, for andre er det de nære relationer, der udtrykkes, dog med en vis forsigtighed.

For unge med svære sociale/psykiske udfordringer kan netop alternative former for deltagelse være vejen til fællesskab.

Eksempelvis kan deltagelse på sidelinjen af en aktivitet eller det at have en fælles oplevelse ex. foredrag eller lignende også give sårbare unge oplevelsen/følelsen af fællesskab.

”For ham der er det meget, det at lave noget sammen. Så man behøver ikke at snakke sammen, men bare, at man nærmest sidder ved siden af hinanden og laver noget sammen”

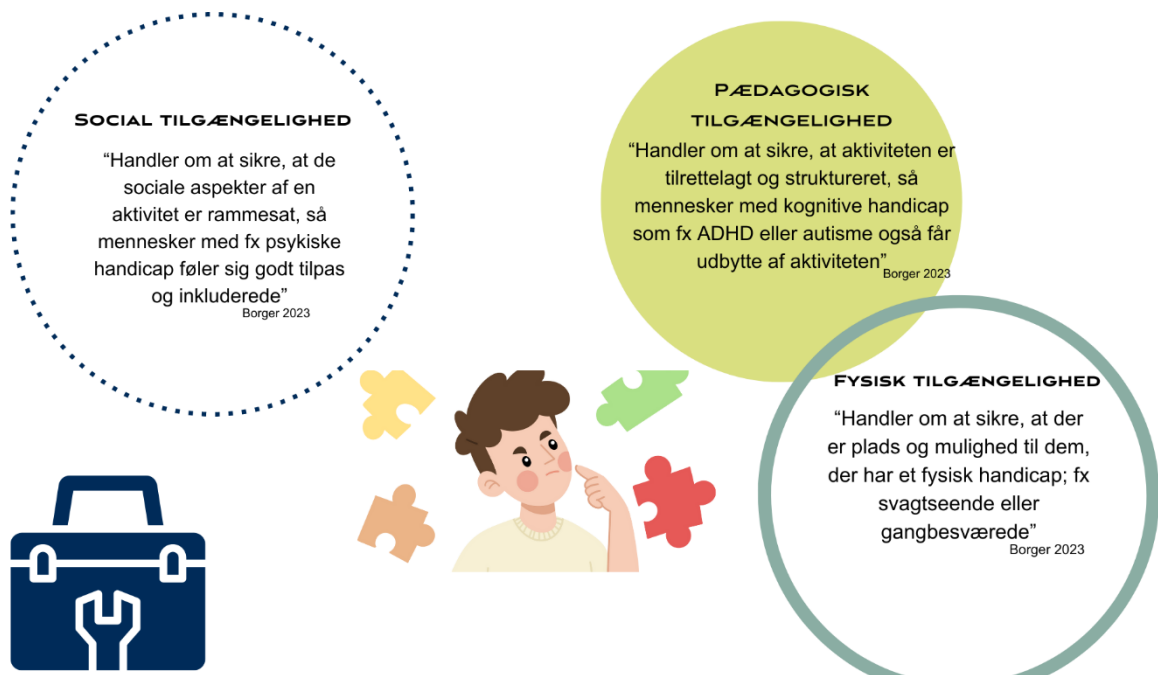
Det vil sige, at kan man tilpasse rammerne for de sociale fællesskaber eller aktiviteter, således at disse sårbare unge kan være med på deres egne præmisser, så er det muligt at videregive fællesskabsfølelsen. De sårbare unge ønsker derudover også nærrelationer i venskaber og det fællesskab, som består der i.

De unge forventer dog heller ikke, at man skal have mange tætte venner, men det at have få tætte venskaber prioriteres højt.

De unge mener også, at fællesskab bedst beskrives som noget, hvor der er plads til forskelligheder og, at det kan rumme andre, inklusiv de som har udfordringer og sårbarheder. De unge bruger gennemgående ord som *respekt* og *accept*. Dertil fortæller de om, at de gode venskaber og fællesskaber også er, hvor man *har hinandens ryg*.

DANNELSEN AF DET GODE FÆLLESSKAB

På baggrund af forrige afsnit, ses det gode fællesskab som imødekommende og rummende for de unge. For at sikre disse forhold i foreningerne, kan det være relevant at arbejde med rammerne for aktiviteterne. I den forbindelse inddrages begreberne *fysisk-, social- og pædagogisk tilgængelighed*, fra rapporten *Mangfoldighed og tilgængelighed går hånd i hånd i frivillige aktiviteter* fra 2023 af CFSA.

ALLE SKAL KUNNE VÆRE MED

For at alle uanset deres forudsætninger skal kunne være med, er det vigtigt, at der er rummelighed og fleksibilitet i aktiviteterne. Det er op til den ansvarshavende at skabe rammer for aktiviteter, der kan rumme de sårbare unge fremfor, at det er de unge selv, der skal tilpasse sig eksterne krav for at kunne indgå i aktiviteterne. De sårbare unge mener dertil selv, at mere støtte i foreningslivet og frivillige fællesskaber er vigtige for, at de føler sig som del af fællesskabet.

Dertil er inkluderende rammer i foreningslivet essentielt, da det påvirker hvem der har mulighed for at deltage (Borger 2023). Tilgængelighedsformerne er værktøjer, man kan trække på i arbejdet med at skabe mangfoldighed og inkluderende rammer i sin forening.

Pædagogiske tilgængelighed

Den pædagogiske tilgængelighed handler om måden aktiviteter tilrettelægges og præsenteres på for de deltagende. Blandt andet kan det handle, om på forhånd sikre svar på spørgsmål og tvivl, der kan opstå. Det handler derudover om at italesætte og gøre det *selvfølgelige* kendt for alle involverede, således, at ingen skal føle sig forkerte eller træde ved siden af, hvor det kunne være undgået. Da de sårbare unge ofte godt kan mærke, når de kommer til at skille sig ud og blive set som anderledes.

En måde at bruge den pædagogiske tilgængelighed kan netop være ved besvarelsen af spørgsmål, som skaber tydelighed, struktur og forudsigelighed for børn og unge både i læringsmiljøer, men også til aktiviteter (Jørgensen & Tuxen 2015 :8).

Derudover kan man for at imødekomme unge, der har ADHD-diagnoser eller lignende ligeledes tilrettelægge aktiviteterne således, at de har korte intervaller, da det kan være hjælpsomt, mener en interviewet kontaktperson, der er tilknyttet sårbare unge.

Social tilgængelighed

Derudover er begrebet omkring social tilgængelighed ligeledes relevant for at skabe rammer og aktiviteter, der kan rumme mangfoldighed. Her kan man sørge for at rammerne for det sociale samvær før og efter aktiviteterne også er tydelige, eller som der også efterspørges, sikre at de fysiske rammer giver mulighed for at trække sig og holde pauser. Dertil kan den sociale tilgængelighed også styrkes, hvis rammerne efter aktiviteterne er tydelige og der er plads til at hjælpe andre med det sociale.

Den fysiske tilgængelighed

Det vurderes dertil også, at den fysiske tilgængelighed er relevant at være bevidst om i foreningerne, da denne også påvirker det sociale fællesskab. Fysisk tilgængelighed handler i stor grad om, at personer med fysiske handikaps og udfordringer også har mulighed for at deltage i aktiviteter og fællesskaber. Her kan der være hensyn i forhold til længden af aktiviteter, typer og muligheden for at bevæge sig rundt i lokaler/bygning. Men den fysiske tilgængelighed betyder mere end dette, da rummets indretning også kan have indvirkning på det sociale samspil.

RUMMETS BETYDNING

I forhold til den fysiske tilgængelighed bør man ligeledes være opmærksom på, hvordan et socialt rum kan påvirke sårbare unge, eksempelvis unge med neurodivergent diagnoser, som ex. kan finde det overvældende og svært at være i rum, hvor der sker meget og, hvor andre er med til at skabe støj og uforudsigelighed. For aktiviteter henvendt til bestemte sårbare grupper af unge er der behov for, at man kan have et rum og rammer, hvor der er ro. Eventuelt et tilstødende rum, hvor støttepersoner kan være i nærheden, men uden at forstyrre de unge, som de ikke kender.

Ønske fra informant i målgruppen

Et samarbejde med autisforeningen om at danne en ungecafe for unge med autisme diagnoser, hvor de kan mødes og sidde med hver deres interesse, rummet skal være roligt og afskærmet gerne med mulighed for at støttepersoner kan være i nærheden, men ikke for tæt ved.

Under empiriindsamlingen blev det ligeledes tydeligt, hvordan at strategisk placering af møbler og indretning i det fysiske rum har en betydning for, hvordan fællesskab udfoldes blandt unge.

Det blev observeret, at afskærmede kroge med sofaer og sofagrupper var med til at fremme interaktion blandt de unge. De unge ville gerne sidde flere sammen, hvor de kunne snakke ivrigt frem og tilbage om stort og småt. Dertil blev der observeret et mønster i de unges og de ansvarshavende interaktioner. De unge hilste alle på den ansvarshavende voksen på en venskabelig måde ex. med hånd tegn eller kram. Dette var med til at give indtryk af, at den faciliterende voksen var betydningsfuld for de unges brug af tilbuddet og en central aktør i det frivillige fællesskab. Derudover fortalte de unge, hvordan at de ansvarshavende var en af grundene til at det frivillige fællesskab var et rart sted at komme, dette vil blive uddybet under *0 Voksenfacilitering og støtte*.

Informanten Mille understøttede ligeledes, hvordan strategisk indretning er vigtig for at fremme relationer og tillid imellem unge, da hun på hendes uddannelse ikke har disse muligheder for at være sammen med sine venner, men netop føler, at de mangler muligheder for at sidde i mindre grupper og hænge ud med vennerne.

Ønske

De unge ønsker steder at hænge ud, hvor de kan mødes og være sammen. Det gælder også de sårbare unge.

Forslag

Indtænke strategisk indretning således, at det kan fremme relationer og socialt samvær uden, at hele rummet inkluderes i en samtale samt mulighed for at afskærme sårbare brugere/borgere.

Forslag

Støtte foreningerne i at arbejde med de tre tilgængelighedsformer for at fremme inklusion (Se *Inspirationskataloget*).

VOKSENFACILITERING OG STØTTE

En måde at sikre inkluderende fællesskaber kan være ved at have centrale og dygtige voksne, der faciliterer aktiviteter og indgår som "del" af de unges gruppe. I empirien fremgår et tydeligt behov og lyst til at have en god voksen som i aktiviteter og foreninger.

De unge fremhæver, hvordan de voksne i fritidstilbuddene er med til at gøre, at man har lyst til at være der. De fortæller, hvordan de kan mærke, at de voksne virkelig interesserer sig for dem og, at de voksne deltager ex. både i spil og samtaler. Dertil fortæller de ansvarlige-voksne også, at de gør noget ud af at vise, at de faktisk gider de unge samt, at det frivillige fællesskab er noget, som de skaber sammen og også lader de unge tage ansvar for. De voksne har dog også ansvaret for at holde nogle rammer og retningslinjer, der gør at alle kan være med og skabe et trygt miljø.

De sårbare unge fortæller ligeledes, hvordan det, at der er en voksen, kan være med til at skabe større tryghed, da man har én, man kan støtte sig op ad og kan hjælpe én til at finde plads i fællesskabet.

"Og man kunne måske også have sådan, at der er jo de der trænere på et hold. Sådan, at man måske havde en eller to medhjælpere, der lige kunne støtte dem, der havde lidt svært ved at komme ind i et fællesskab" (Mille).

At de unge er glade for at finde støtte og rammer hos en faciliterende part, går også igen i deres skoleerfaringer og at indgå i et klassefællesskab. I en fortælling kommer det frem, hvordan lærerne på skolen har været med til at fremme det gode fællesskab blandt eleverne. Eleverne oplevede, at samarbejdsøvelser og det, at lærerne involverede sig påvirkede og hjalp fællesskabet. Samt at et fokus fra start på, at alle gerne ville være med samt lære hinanden at kende virkede rigtig godt for at få skabt et stærkt fællesskab.

Igennem interviewene blev det endvidere klart, at netop en imødekommende, engageret og rummelig voksen eller ung voksen kan være central for, at fællesskabet bliver vellykket blandt de unge. Dertil er pædagogiske kompetencer også nævnt blandt de unge, som medvirkende til at skabe rammerne.

”Voksenfacilitering bidrager til at bringe unge eller grupper af unge sammen, der ellers ikke ville finde hinanden. En væsentlig opmærksomhed er således, at voksenfacilitering – gerne med ungeinvolvering – er en forudsætning for, at alle kan finde en plads i fællesskabet.” (Bruselius-Jensen et. al. 2023: 191).

På den baggrund vil det være relevant at arbejde videre med, hvordan man aktivt kan bruge voksenfacilitering til at bidrage til gode og rummelige fællesskaber, hvor alle unge får styrkende oplevelser og ikke falder ind i uhensigtsmæssige hierarkiseringsformer eller forhold, der kan skabe mere mistrivsel (jf. *Hvorfor er fællesskab ikke (altid) lig med trivsel*).

De unge har dertil ønsker til hvem de voksne skal være, da det at kunne relatere til hinanden er vigtigt for dem.

Ønske

Ung til ung, hvor den voksne har erfaringer eller kan relatere til de situationer, som de unge måtte stå i.

MELLEM FÆLLESANSVAR OG SELVANSVAR

En gennemgående pointe under empiriindsamlingen og samtaler med unge er, at unge, der oplever ensomhed eller mistrivsel også har en del af ansvaret for at ændre på deres situation selvom dette kan være svært.

De unge fortæller, at det man kan gøre som gruppe eller det eksisterende fællesskab er at blive ved med række ud. Det vil sige, at man inviterer vedkommende med til forskellige ting, tilbyder en plads ved siden af sig, inkluderer dem i gruppearbejde mm. De unge mener, at gruppen skal gøre sin del og har mest ansvar i situationen, men at man som udenfor gruppen også må tage imod den tilbudte hånd. Der er derfor tale om en balancegang som de unge i grupperne udfører i forhold til de unge udenfor.

Balancegangen mærkes også af de unge, som står udenfor fællesskabet med ensomhed og mistrivsel. Her ses en konflikt, hvor man ikke ønsker at blive tabt af fællesskabet, men samtidigt er det svært at række ud. De unge, der havde oplevet ensomhed og mistrivsel ønskede, på trods af deres afstand og fravær, vedvarende kontakt og tjekken ind i forhold til at sikre, at relationen som der var til det frivillige fællesskab ikke mistes.

Det vidner om et behov for, at man som deltager i et fællesskab kan justere sit engagement og bidrag alt efter, hvor meget overskud man har i en given periode, uden at blive tabt helt af fællesskabet.

Forslag Sms-ordninger eller følge-op ordninger, når nogen trækker sig fra det frivillige fællesskab. Dette gøres for at sikre, at vedkommende kan vende tilbage igen, når det giver mening for dem uden at skulle bekymre sig om sociale konsekvenser (Kaldes også tjek-ind/tjek-ud ordninger i *Fællesskaber for alle 2023*).

Det har stor betydning for de unge, som i en periode må trække sig fra fællesskabet i forhold til, at det er lettere at vende tilbage, hvis der har været løbende kontakt.

I rapporten *Fællesskaber for alle* af SUS fra 2023, erfares det, at en fornuftig tjek ud og tjek ind ordning fungerer i forhold til at fastholde unge samt at fleksible rammer og en kultur omkring ”kom som du har det”, er med til at gøre foreningerne mere rummelige og fastholde unge (SUS 2023: 28).

Dette kan ses i lyset af tidligere omtalte måde at tilpasse aktiviteterne efter tilgængelighedsformerne fremfor, at unge med udfordringer skal tilpasse sig rammerne (jf. *O Dannelsen af det gode fællesskab*). Dette leder til forslaget om fleksible deltagelsesformer.

Forslag Opfordre og understøtte det, at have fleksible deltagelsesformer i de frivillige fællesskaber og aktiviteter, samt understøttelse af én ”kom som du har det”-kultur (Kan læses mere om i *Fællesskaber for alle*, 2023).

For foreningerne kan det betyde, at de kan arbejde med at skabe transparente rammer for deres opgaver og tilbud, for bedre at kunne vurdere, hvor det er bedst for de nye unge deltagere eller frivillige at være, samt om der er nogle funktioner med mindre ansvar, hvis det er det, som ønskes. Det vil være med til at skabe en kultur, hvor man kan lære og bidrage på egne præmisser og dermed deltage i fællesskabet (SUS 2023: 28).

Derudover kan der læses mere om, hvordan der både på ledelses- og organisatoriskniveau kan skabes mere inklusion i foreningerne for udsatte og sårbare borgere i rapporten *Mennesker i udsatte positioner i frivillige fællesskaber* fra 2020 udarbejdet af Rambøll. Denne kan også findes i inspirationskataloget.

DE UNGES VEJ TIL DELTAGELSE

I følgende kapitel præsenteres refleksioner og fund i forbindelse med unge og sårbare unges vej til deltagelse i frivillige fællesskaber samt foreningslivet.

Unge motivationer for at varetage frivilligt arbejde er blandt andet relateret til ønsker om et opnå kompetenceudvikling og relevant erhvervs erfaring, som de kan bruge senere i livet (Hjære et. al. 2023: 3). Det vil sige, at unge ofte vælger deres frivillige arbejde efter deres interesse- og uddannelsesfelt (ibid.). Foreningerne kan dermed gøre sig mere attraktive for unge ved at have læringsmuligheder eller kompetenceudvikling. Ifølge de unge selv, er der også andre veje til at øge tilslutningen til det frivillige arbejde og deltagelse i fællesskaber.

VIDEN OG SOME

Første skridt er at informere de unge om eksisterende muligheder for aktiviteter og foreningstilbud. De unge oplever at mangle kendskab til fritidsaktiviteter og muligheder for frivilligt arbejde. De fortæller, at de gerne ville deltage i aktiviteter eller som frivillige, men at de ikke kender mulighederne. De læser ikke flyers på skolens områder og bruger kun begrænset Facebook, hvor meget information og rekruttering foregår.

En gruppe unge forslår, at reklamering og udbredelse af viden bør foregå på de unges præmisser. De bruger sociale medier, især Tiktok og Instagram, som deres primære videns kilde.

De unge fortæller, at de mener, at det kunne fungere bedre, hvis man også brugte unge til at udbrede viden om, hvorfor det er fedt at deltage i de pågældende aktiviteter og frivillige fællesskaber. Dette ses som vigtigt da, de så kan spejle sig i andre og dermed lettere se sig selv i samme rolle.

Forslag Optimere brug og reklamation på SoMe samt involvere ung-til-ung. Eks. inspirationsaften på gymnasiet, inddrag ungefrivillige i SoMe).

En anden måde, der kan arbejdes med udbredelse af viden og kendskab til frivillige fællesskaber er gennem et initiativ stillet i den nationale handleplan mod ensomhed. Her præsenteres fællesskabsambassadører fra projekt *Fællesskabs by* i Ringsted, hvor borgere trænes og uddannes i at spotte ensomhed og derefter videreformidle kontakt til en fællesskabsguide, disse kaldes for *fællesskabsambassadører* (Nationale Partnerskab mod ensomhed 2023: 15).

Forslag Uddanne fællesskabsambassadører blandt unge på gymnasier/skoler, hvor unge kan nå hinanden og dermed hjælpe andre unge ud af ensomhed/mistrivsel. Uddannelse af fællesskabsambassadører kan gøres i gruppe, så man kan følges med en ven, hvilket efterspørges i de frivillige fællesskaber.

FORESTILLINGER OM FRIVILLIGHED

Under samtalen med de unge om at være frivillige, kom det frem, at deres forestillinger og kendskab til det frivillige arbejde var begrænset, de manglede rollemodeller, som de kunne spejle sig i. Deres referencer var primært, at det var ældre mennesker som kunne være frivillige og at det var de som regel i genbrugsbutikker. Den manglende viden om muligheder og kendskab til ungefrivillige, kan som tidligere nævnt, hænge sammen med, hvordan viden og reklamer bliver lavet og delt. De unge havde selv forklaringer og forslag til, hvordan dette problem løses:

”Måske man også kunne få unge til at lave rekrutteringsvideoer for jer, så det netop ikke er gamle Bent. Men nogen, man kan relatere til. Der måske går i samme tøj som én selv eller sådan. Sådan det netop også rammer unge. Det er jo også svært at ramme en målgruppe man ikke ved, hvad rammer”
(Karen).

Flere unge lægger desuden vægt på, at det ikke er fordi de ikke har lyst til at være frivillige eller deltage i frivillige fællesskaber eller fordi de ikke vil donere deres tid. Dette vidner om, at der er frivillige ressourcer at trække på, hvis de unge får mere inspiration og kendskab til deres muligheder, samt hvad de unge selv kan opnå med det frivillige arbejde.

Forslag Involver flere unge i frivillige opgaver og vise dem som frivillige.
Målrette SoMe til unge for at skabe kendskab og engagement.

Endvidere ses det i de unges forestillinger om at være frivillig, at den frivillige rolle kan være idealiseret og dermed virke uopnåelig. En ung kvinde fortæller, at hun gerne vil være frivillig:

”Måske nok den dag, jeg får lidt mere overskud, og jeg finder lidt mere ro i mig selv og føler, at jeg faktisk har nogle venskaber. Lige nu, kæmper jeg godt nok meget med mig selv, så det ville jeg nok ikke lige kunne sige, at jeg ville kunne” (Mille).

At være frivillig er i dette citat forbundet med en rolle, der kræver, at man skal have overskud og ikke have udfordringer selv. Dette kan ses som værende en begrænsning for at få unge ud som frivillige, da netop det at være med, enten som frivillig eller deltager i et frivilligt fællesskab, kan styrke og give de unge positive oplevelser. Begrænsningen er også et tab for foreningslivet, da man går glip af frivillige ressourcer.

Med afsæt i dette, kan det siges, at frivillige jobs kan gøres mere tilgængelige og fleksible, således at alle kan deltage og være med på den måde, som de bedst kan bidrage med.

Forslag Vise at frivilligjobs kan være alt muligt og se ud på mange måder. Hvor man som frivillig heller ikke skal være på en bestemt måde, men at man kan være en ressource uanset.

(Det skal være mere tilgængeligt for alle uanset situation at være frivillig, kig i fleksible deltagelsesformer/organisering).

DET FÆLLES TREDJE

Gennem *det fælles tredje* eller *praksisfællesskaber* får deltagerne andre muligheder end ved deltagelse i grupper og væresteder (SUS 2023: 22). I rapporten *fællesskaber for alle* præsenteres erfaringer med at skabe gode praksis orienterede fællesskaber, hvor der også kan rummes sårbare grupper. Her ses det som vigtigt, at fællesskabet/aktiviteten tilpasses deltagerne og ikke de deltagende, der skal passe ind i nogle på forhånd definerede rammer for fællesskabet/foreningen (SUS 2023: 22-23). Ifølge kontaktpersonen, er det dog vigtigt at forholde sig til, hvordan sårbare unge kan lære og støttes i at på sigt at kunne indgå i aktiviteter og frivillige fællesskaber som alle andre unge. De sårbare unge oplever dog også, at det kan virke afskrækkende, hvis der er for mange forventninger eller pres på aktiviteten eller tilbuddet, derfor må det gøres med omhu.

De unge oplever selv, at netop det at mødes om et fælles tredje er med til at gøre det lettere at danne relationer og fortætte eksisterende relationer til nærrelationer. Caroline fortæller blandt andet om, hvordan hun gennem sport fik en tættere relation til nogle piger fra hendes klasse.

”Så det var med piger, som jeg ikke snakkede så meget med normalt, men så snakkede vi når, vi var til håndbold, fordi så havde vi ligesom den ting sammen” (*Caroline*).

Det fælles tredje rummer også en tryghed for de sårbare unge, da det at kunne mødes om et fælles tredje fjerner noget af det sociale pres, hvor man kan fokusere og dele interessen fremfor, at der primært er fokus på det personlige. Det er dertil ikke nødvendigvis vigtigt om, de unge har samme alder eller køn, når blot de kan dele et fælles tredje.

Barrierer

Ifølge kontaktpersonen er det også vigtigt for sårbare unge, at det fælles tredje ikke er baseret på eller afhængigt af konkurrence og status, da det er for følsomt. Dette understøttes af undersøgelsen *Konkurrence står i vejen for ensomme unges deltagelse i fritidslivet* af Mary Fonden og Social respons fra 2023. Her understreges det, hvordan et stort fokus på konkurrence og evner er med til at skabe større risiko for sociale nederlag eller ansigtstab, som afskrækker sårbare unge fra at deltage. I undersøgelsen finder man desuden, at de unge efterspørger mere voksenfacilitering af fællesskabet, da det sociale ansvar i høj grad bliver overladt til de unge (Bergholtz, Maryfonden 2023). Hvilket, som tidligere nævnt, også gør sig gældende blandt informanterne i dette projekt (jf. *Voksenfacilitering og støtte*).

UNGES DELTAGELSE I FRIVILLIGE FÆLLESSKABER

De unge fremhæver også at være udfordret på deres tid i forhold til at være frivillig eller deltage i frivillige fællesskaber. Informanten Caroline fortæller, hvordan hun i princippet gerne ville være frivillig og donere sin tid og energi til et frivilligt formål. Dog har hun nu og tidligere i sit liv haft svært ved at se, hvordan hun skulle få tid til det. Hvorfor hun ikke ønsker at binde sig til et frivilligt arbejde i en længere periode.

Dette synspunkt deles af flere unge i undersøgelsen, hvor de netop er interesseret i at deltage i event-frivillighed eller frivillige jobs i begrænsede perioder. Men de ønsker ikke at binde sig til for lange perioder,

”Jeg tror, at et år kan være for meget for unge, fordi der kan ske meget på et år”
(Mona).

Som alternativ foreslår Mona, at man kunne lave frivillige jobs med max. binding på tre måneder med mulighed for forlængelse, da det er mere overskueligt og passer bedre med skoleårets rytme.

Ønske Et større fokus på eventfrivillighed og periodevise frivillige jobs samt mulighed for prøveperioder og aftalt forlængelse.

De unge fortæller også, hvordan at man kunne have incitamenter eller gøre det mere tydeligt, hvad de unge selv kan opnå ved at være frivillige. De fleste vil nemlig gerne donere deres tid, men det kan blive mere meningsfuldt for dem, hvis intentionen med deres frivilligjob tydeliggøres.

Dertil fylder det også, at det frivillige job selvfølgelig skal være inden for deres interesseområder for at være interessant for dem. Her nævnes frivillige emner indenfor *børneområdet*, *dyr*, *natur* og *bevægelse* i forskellige former.

En anden måde at gøre det lettere for de unge at komme afsted er, at de kan følges med nogen de kender eller med venner. De unge fortæller, at det for dem kan føles mindre grænseoverskridende at tage af sted sammen med andre, da man så ikke risikerer at stå alene. De ønsker derfor muligheder inden for det frivillige og frivillige fællesskaber for at kunne gøre noget sammen.

DEN GODE START

I forbindelse med at sikre de unge den bedste start på deltagelse i foreninger og frivillige fællesskab, er det særligt vigtigt at overveje, hvordan de gribes bedst. Sårbare unge har netop ofte dårlige erfaringer med det sociale (Bergholtz, Maryfonden 2023). En ung kvinde fortæller, hvordan hun har svært ved at tro på, at hendes nærrelationer holder i længden og, at det gør, at hun kan blive ked af det og usikker, hvorfor rammer og kommunikation er vigtig.

For de sårbare unge gør det sig i interviewene gældende, at de ønsker at føle sig forstået og imødekommet på deres præmisser. Det stiller krav til foreningerne og de frivillige fællesskaber i forhold til at kunne rumme forskellige slags behov.

En måde dette kan gøres er at skabe en kultur i foreningen, hvor der er plads til alle, hvor rummelighed og inklusion praktiseres aktivt. Det kan eksempelvis gøres gennem tidligere omtalte tilgængelighedsformer (jf. *O Alle skal kunne være med*) samt kan der hentes yderligere information i rapporten *Mennesker i udsatte positioner i frivillige fællesskaber* fra 2020 udgivet af Rambøll. I rapporten understreges det blandt andet, hvordan fleksibel organisering også er med til at skabe inklusion og tilgængelighed for sårbare personer. Det vil sige, at der med fleksibel organisering lægges vægt på, at der i foreningen eller organisationen er plads til at udsatte og sårbar frivillige eller deltagere kan være medbestemmere over deres opgaver og egen deltagelse, dette kan eksempelvis praktiseres på daglig basis (Rambøll 2020).

For sårbare unge kan opstarten i et forløb eller i en forening være præget af meget usikkerhed, særligt hvis det er et eksisterende fællesskab. Her skal der gøres en indsats fra de ansvarliges side, så den unge ikke blot får overladt det sociale ansvar selv. Der gives også udtryk for at særligt sårbare unge vil foretrække at starte til en ny aktivitet ved aktivitetens start, således at alle er nye på samme tid, da det kan være afskrækkende at deltage i allerede knyttet fællesskab.

FORBEREDELSE

I interviewet med kontaktpersonen stilles der flere muligheder op for, hvordan man kan hjælpe de sårbare unge med at finde sig til rette i frivillige fællesskaber. Her er forberedelse central, da man på den måde kan give de unge struktur og rammesætning, som kan betyde, at det bliver mindre overvældende at deltage. Her henvises til besvarelse på forhånd af de 10 *hv-spørgsmål*, dertil kan et møde med en kontaktperson i foreningen forud for aktiviteten også være med til at gøre én sårbar ung mere tryk.

Det skal også påpeges, at ingen unge er ens. Det vil sige, at forberedelsen og den inkluderende indsats bør laves i samarbejde med den unges kontaktperson eller forældre samt den ansvarlige for aktiviteten.

En kontaktperson i foreningen kan have opgaver som at tage imod den unge ved indgangen og løbende tjekke ind, hvordan det går. At have en støtteperson eller kontaktperson i det nye fællesskab opleves som værende vigtig og en tryghedsskabende hjælp til at blive del af fællesskabet.

Forslag

En kontaktperson eller følgeordning i foreningerne. Der ønskes ung til ung eller peer-to-peer, hvor man har nogle erfaringer til fælles.

En eventuel kontaktperson i foreningerne kan, foruden at forsøge at rumme det som de unge og sårbare unge selv ønsker af en god faciliterende voksen, også rekrutteres i forhold til deres relationelle kompetencer.

Relationelle kompetencer er svære at definere og er ikke noget, man blot kan uddanne sig til ifølge kontaktpersonen, men er essentielt for at gribe og hjælpe de meget sårbare unge på vej.

”Vi kender alle sammen den der skolelærer, der kunne gå ind i klassen, og så var der bare ro, fordi vedkommende bare var, som vedkommende var. Det var en der, der gav noget af sig selv, og en, der ikke var bange for at sige, *ved du hvad, vi glemmer matematikken i dag, i dag spiller vi en sang og leger en leg.* (...). Den skolelærer kender vi alle sammen. Det er dem, vi skal finde.” (*Kontaktperson*).

En sådan person i foreningerne kan være central for at skabe trygge rammer, hvor de sårbare unge kan deltage. Her er det også vigtigt, at denne person netop er én, der gerne vil de unge og formår at skabe relationer til dem, således at de gerne vil blive ved med at deltage i de frivillige fællesskaber.

Foreningerne kan her spille en rolle i forhold til at udpege, hvem der i deres forening netop har disse relationelle kompetencer, som gør at de kan imødekomme og skabe forbindelse til de unge.

DET PRAKTISKE

Med afsæt i ovenstående analyse er der flere forhold, som er relevant at arbejde videre med for at fremme de unges deltagelse i foreningslivet både som frivillige og deltagere, samt for at fremme deres trivsel. Endvidere er der praktiske forhold omkring de unge, som skal løses for at lykkedes med at fremme fællesskabet.

Under flere samtaler med unge, der benytter eller gerne ville benytte forskellige ungdomstilbud, blev udfordringer med offentlig transport bragt op.

Den (*manglende*) offentlige transport skaber udfordringer for de unge. De er meget afhængige af busser etc. for at komme rundt til både uddannelse og fritidsaktivitet, men ofte er det ikke muligt at komme hjem igen efter et bestemt tidspunkt. En ung kvinde fortæller, at uden hendes familie til at

køre hende, så kunne hun ikke gå i skole, da hun ikke ville kunne komme derud og hjem på egen hånd.

Endvidere er tilgængeligheden af offentlig transport med til at sætte begrænsning for deltagelse i aktiviteter og fritidstilbud. Da det gør det svært at deltage i aktiviteter, hvis der ikke er mulighed for at komme hjem efter eller, hvis man skal gå meget før de andre og dermed går glip af noget af det sociale samvær.

Forslag

Videre arbejde med at skabe bedre transportmuligheder for unge i kommunen.

Frivilligcenter Morsø har haft tilsvarende problematikker, som de søger at løse gennem en befordringsforening (Frivilligcenter Mors 2023). Her skal frivillige hjælpe unge med at komme rundt i kommunen til fritidsaktiviteter og andet, det skal ske gennem fælles cykeltur eller samkørsel med frivillige.

Forslag

Starte en befordringsforening, evt. inkorporere ung-til-ung.

En anden problematik, der blev italesat af de unge er, at der kan være stor forskel på de unges økonomiske situation, hvor dette kan afspejle sig i deres selvfremstilling og muligheder for valg af tøj. I den forbindelse diskuteres muligheden for at få holduniformer eller rammer for, hvordan man klæder sig til aktiviteter eller de frivillige tilbud for at fremme sammenholdet. Hertil kan der også ses muligheder for forenings-merch, der kan skabe tilknytning og sammenhold.

DIGITALE/ONLINE FÆLLESSKAB

I dette kapitel vil idéer og perspektiver på digitale og online fællesskaber præsenteres samt dertilhørende refleksioner. I inspirationskataloget kan eksisterende tilbud og fællesskaber baseret på online og digitale metoder ses. Her fremhæves dog rapporten *Interventioner der skal mindske ensomhed – en systematisk litteraturgennemgang af 136 effektstudier* publiceret af Defactum i 2021 af Julie Christiansen et. al.

Her finder man blandt andet frem til, at der ikke var signifikant forskel på effekten af digitale og ikke-digitale interventioner. Det tyder på, at der ikke er grund til at fravælge digitale/online tilbud på baggrund af fordomme om, at dette er mindre effektivt end traditionelle fysiske interventioner (Christiansen et. al. 2021: 56). Der skal dog tages højde for målgruppens behov i arbejdet med de forskellige interventionsformer (ibid.).

Unge mennesker er i dag i høj grad digitalt indfødte, dertil sker meget af deres sociale liv også online særligt på de sociale medier.

Ligesom der i fysiske fællesskaber kan opstå udfordringer, kan dette også ske online. Hvorfor man bør forholde sig til de tidligere nævnte pointer omkring facilitering og rammer, der er med til at skabe et godt fællesskab.

Digitale og online fællesskaber rummer mange muligheder, men her skal man som alle andre steder, også være bevidst om formålet med fællesskabet. *Er det en træningsplatform? Et fast fællessted? Eller et supplement til andre aktiviteter/tilbud?*

Der ses indenfor forskningen i digitale fællesskaber, at disse platforme kan virke som træningsplatform, hvor unge øver deres sociale færdigheder og evne til at indgå i et fællesskab (Boysen 2021). Ifølge de sårbare unge er der også mulighed for at tage hensyn til forskellige udfordringer, herunder sanseudfordringer online, som der ikke nødvendigvis kan tages hensyn til i de fysiske fællesskaber (Thea).

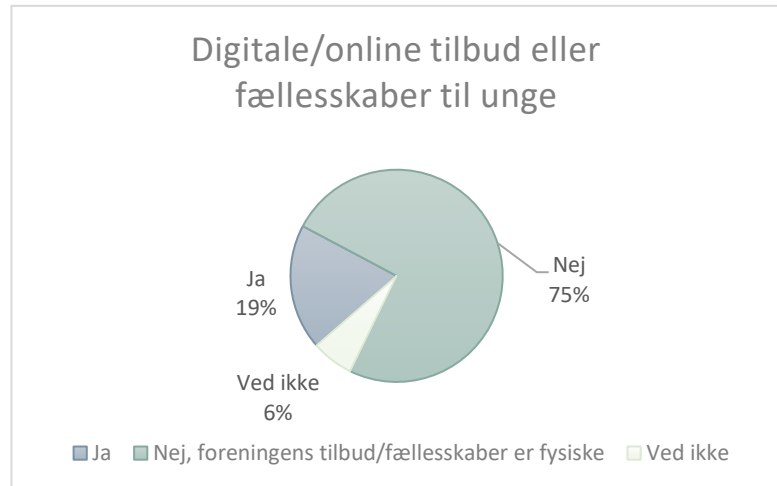
Kontaktpersonen opstiller dog en bekymring ved, at det onlinedigitale skal stå i stedet for det fysiske fællesskab. Han fortæller, hvordan der kan ske en overkompensering af afskærmning af den sårbare unge, at man ubevidst gør det svære for dem at komme ud og deltage i det fysiske fællesskab. Kontaktpersonen mener i stedet, at man bør arbejde med forberedelsen af sårbare unge således, at de kan deltage i det fysiske fællesskab.

Det stiller en diskussion i forhold til rammerne for anvendelsen af de digitale og online tilbud/interventioner mod ensomhed. Der er et potentiale og gode erfaringer at hente, men som andre fællesskabsformer er der faldgruber og vigtige refleksioner at have med.

Forslag Udforsk de online/digitale fællesskabers potentialer både som supplement til selvstændige fællesskaber og træningsforløb, men også som nye fællesskaber.

På baggrund af spørgeskemaundersøgelsen i foreningerne kom det ligeledes frem, at potentialer og muligheder for det online/digitale fællesskab ikke er kendte eller anvendte blandt de adspurgte foreninger. Her ses det, hvordan blot 19% har online/digitale tilbud til unge.

For de foreninger, som ikke har digitale/online tilbud, begrundes langt største delen dette med, at det enten ikke er relevant for dem, eller at de mangler kendskab og/eller kompetencer til at implementere dem. Ved nærmere betragtning af, hvilke specifikke foreninger, der ligger bag disse besvarelser, fremstår det som om disse to

tilbagemeldinger dækker over det samme: *manglende kendskab til, hvad et online/digitalt tilbud kan bestå af.*

De fleste foreninger svarer, at det ikke er relevant, med en begrundelse om, at deres aktiviteter almindeligvis er fysiske, og at det derfor ikke kan lade sig gøre for dem at benytte online/digitale tilbud. Det vidner om, en relativt begrænset opfattelse af mulighederne i sådanne tilbud, og at de tilsyneladende primært ses som et modstykke eller en erstatning for fysiske aktiviteter i stedet for også at kunne fungere som et supplement, der understøtter og fastholder foreningens deltagere i de fysiske aktiviteter.

FORENINGERNES PERSPEKTIV

I dette kapitel præsenteres centrale fund og pointer samt tilhørende refleksioner fra spørgeskemaundersøgelsen blandt foreningerne. Kapitlet indledes med generelle tendenser, hvorefter der stilles skarpt på de unge og til sidst ser vi på foreningernes arbejde med trivsel og inklusion.

GENERELLE TENDENSER BLANDT FORENINGERNE

Af de responderende foreningerne, ses det først og fremmest, at en relativ lille del af dem faktisk har unge i deres forening. Således svarer 65%, at de har få eller slet ingen unge. Dog svarer hele 87%, at de er interesseret i at få flere unge med i deres forening.

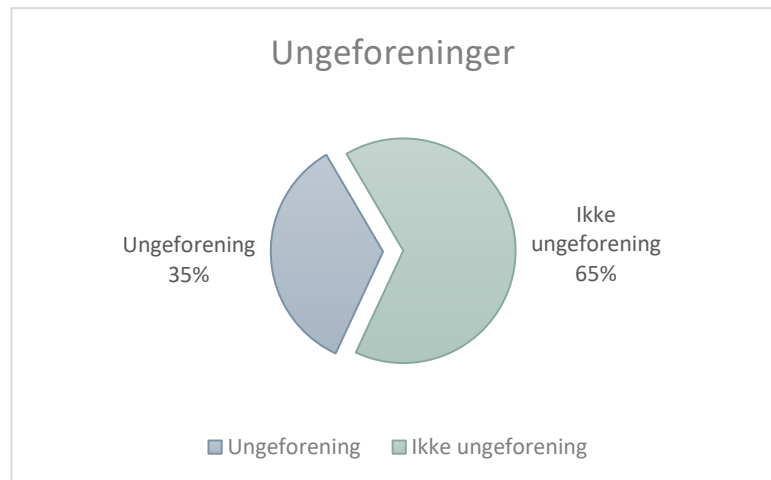
Vi ser altså et tydeligt potentiale og en velvilje blandt foreningerne for at få flere unge med.

Dernæst ser vi, at langt størstedelen ikke mener, at de har svært ved at tage imod unge med udfordringer (70%), hvilket umiddelbart er en positiv tilbagemelding, der dog ikke understøttes af foreningernes egne besvarelser i forhold til, hvad de rent faktisk gør for at fremme inklusionen. Således svarer kun 36%, at de gør noget for at fremme inklusion i foreningen.

Dertil svarer langt under halvdelen, at de gør noget aktivt, når de bliver spurgt om specifikke tiltag målrettet en bedre trivsel (*eksempelvis om de har fokus på oplysning om mistrivsel og ensomhed, om der er mulighed for at tale om svære ting og en-til en støtte*). Foreningerne mener altså umiddelbart ikke, at de har svært ved at tage imod unge med udfordringer, på trods af, at de med afsæt i deres besvarelser ikke har særlig fokus på eller gør en særlig indsats for at fremme trivsel. Dette kan tolkes som en uopmærksomhed blandt foreningerne på, hvad unge med udfordringer kan have brug for. Sammenholdes dette med det lave antal af foreninger, som ved, at de har unge med udfordringer (23%), virker det oplagt at formode, at en del af diskrepansen mellem foreningernes opfattelse af, at de ikke har svært ved at tage imod unge, og deres relativt lave selvproklamerede indsats for at rumme dem, kan vidne om en øvrig uopmærksomhed. Hermed menes, at unge med udfordringer, måske ofte ikke opdages af foreningerne, som dermed ikke bliver bekendt med, at de unge falder fra eller slet ikke møder op på grund af udfordringer, som foreningerne ikke er opmærksomme på. Af generelle tendenser er det derfor også endeligt værd at bemærke, at kun en meget lille del af foreningerne (14%) er interesserede i at få hjælp til at blive bedre til at imødekomme unge med udfordringer.

SÅRBARE UNGE I FORENINGERNE

Der skelnes mellem foreningerne på baggrund af, hvor stor en andel af deltagerne, der er unge. De foreninger, som svarer, at de har unge med, kaldes for *ungeforeninger*. Ud af de samlede foreninger i besvarelsen er 35% ungeforeninger. Kategorien af unge med psykiske og/eller sociale udfordringer kaldes efterfølgende *sårbare unge*.

Ungeforeningerne svarer i højere grad end foreningerne generelt, at de ved, at de har sårbare unge. 50 % af ungeforeningerne svarer således, at de ved, de har unge med udfordringer, hvor kun 23% af foreningerne generelt svarer sådan. Blandt de adspurgte foreninger har ungeforeningerne altså dermed enten flere sårbare unge eller også er de bedre til at identificerer dem end foreningerne generelt er. Det bør her bemærkes, at det selvfølgelig kan være svært for alle foreninger at vide, om de har deltagere/frivillige med sårbarhed, da disse forskellige former for udfordringer ofte er usynlige. Der kan dog selvfølgelig også være personer med mere synlige udfordringer.

Det interessante her er, at de resterende 50% af ungeforeningerne ikke ved, om de har sårbare unge i deres forening. Det er samtidigt blot 50% af ungeforeningerne, der mener, at de er gode til at tage hånd om sårbare unge. Disse to grupper af ungeforeninger (dem der ved, de har sårbare og mener de er gode til at tage hånd om dem) er stort set fuldstændigt overlappende. Det vil sige, at de resterende 50% ikke ved, om de har sårbare unge og mener, at det er svært at tage hånd om dem. Samtidig ved vi, at en meget stor del af ungeforeninger er meget interesserede i at få flere unge. Her er altså et stort potentiale for at hjælpe foreningerne med at blive bedre til at tage hånd om dem. Dog er der (som ved foreningerne generelt) kun en meget lille del af ungeforeningerne, som er interesserede i at få hjælp til at blive bedre til at imødekomme de sårbare unge (17%). Begrundelsen for den lave interesse er igen oftest mangel på ressourcer.

På baggrund af dette vil det være interessant at arbejde videre med, hvordan foreningernes møde og samspil med sårbare unge ser ud, samt hvordan det kan styrkes i forhold til deres modtagelse af sårbare unge. Her kunne der med fordel bl.a. lægges et særligt fokus på opfattelsen af, at det er ressourcekrævende at modtage sårbare unge – og ikke, at de også kommer som en ressource.

Derudover, svarer ungeforeningerne i væsentlig højere grad end foreningerne generelt, at de er gode til at tage hånd om sårbare unge. Præcis hvorfor de mener det, hvordan og hvad de gør kunne være interessant at afdække mere dybdegående.

INKLUDERENDE FORENINGER

Inklusion kan, som tidligere nævnt, skabes gennem et fokus på pædagogisk, social og fysisk tilgængelighed, jf. afsnit 0. *Alle skal kunne være med.*

Blandt besvarelserne ses det, at 36% af foreningerne aktivt forsøger at fremme inklusion, hvor det for ungeforeningerne er lidt højere, 44%. På baggrund af besvarelserne ses dermed, at en størstedel af foreningerne ikke aktivt har for øje at skabe inkluderende rammer, det kan skyldes mange årsager, hvor én af dem kan være manglende ressourcer eller viden (hvilket mange af foreningerne også selv svarer).

De foreninger, der fortæller, at de gør noget for at fremme inklusion, har særligt fokus på den sociale/pædagogiske tilgængelighed. Disse tiltag i foreningerne er typisk rettet mod at have en åben dialog i foreningen med medlemmer/deltagere løbende. Dertil er der sociale arrangementer, opstartsforløb og tjek-ind ordninger, således at der følges op på nye medlemmer. På den anden side er der også foreninger, som mener at have fokus på at skabe inkluderende rammer, men ikke i sådan en grad, at der kan tales om konkrete tiltag, dertil ses der en forventning til at inklusion sker af sig selv. Hvor det fra de unges side efterspørges at være mere styret, så de lettere kan indgå i fællesskaberne.

På baggrund af spørgeskemaet ses også en efterspørgsel af hjælp til outreach og rekruttering af unge til foreningerne samt at udbrede kendskab til foreningernes tilbud og aktiviteter.

DE UNGES ØNSKER OG DET VIGTIGE FOR DEM I FÆLLESSKABERNE

Hen over perioden for projektet har flere unge også udtrykt konkrete ønsker til aktiviteter og events i kommunen, derudover har vi haft flere samtaler om, hvad der er med til at skabe det gode fællesskab og hvordan man kan hjælpe hinanden med at føle sig velkommen. På de følgende figurer er dette opsummeret.

METODISKE REFLEKSIONER OG EMPIRI

I dette afsnit præsenteres projektets metodiske refleksioner samt empiriske grundlag. Der arbejdes både med kvantitativt og kvalitativt data, samt tages der udgangspunkt i eksisterende forskning.

Der arbejdes med semistrukturerede interviewguides, der tilpasses de forskellige informanter ift. graden af sensitivitet. Interviewene forløb alle som planlagt. Interviewene var også forskellige og krævede en følsomhed, da flere af informanterne var sårbare unge.

EMPIRIEN

Analysen er baseret på 6 kvalitative interviews og to deltagende observationer samt et spørgeskema med 55 besvarelse fra foreninger i Rebild kommune. Derfor bør analysen læses i lyset af datasættets størrelse. På trods af relativt få besvarelse inddrages spørgeskemadatasættet, da det giver indsigt i foreningernes erfaringer med inddragelse og deltagelse af unge mellem 13 og 30 år. Desuden er databehandlingen foretaget med øje for datas størrelse. Det kunne have været ønskværdigt med flere kvalitative interview, men grundet rekrutteringsudfordringer og et tidspres på projektet, var dette ikke muligt. Det empiriske grundlag vurderes dog til at danne et acceptabelt grundlag, da der var gentagelser og bekræftelse blandt interviewene samt i den eksisterende forskning.

I alt har der været omkring 12 deltagere i interviewene, her også én unge kontaktperson og 10-20 unge tilstede på hver observation. Der har været en overvægt af unge kvinder, der deltog i interviewene, da det desværre ikke lykkedes at få kontakt til unge mænd. Alle er anonymiseret og deltaget med informeret samtykke om brug af deres interview.

LITTERATURLISTE

Bergholtz, Lasse (2023) "Konkurrence står i vejen for ensomme unges deltagelse i fritidslivet" Maryfonden & Social respons. Tilgængelig via: [Konkurrence står i vejen for ensomme unges deltagelse i fritidslivet - MaryFonden.dk](#) Sidst besøgt d. 05.12.2023

Borger, Sarah (2023) "Mangfoldighed og tilgængelighed går hånd i hånd i frivillige aktiviteter" CFSA, Center for frivillige socialt arbejde. Tilgængelig via: [Mangfoldighed og tilgængelighed går hånd i hånd i frivillige aktiviteter | frivillighed.dk](#) Sidst besøgt d. 21.11.2023

Boysen, M. S. W., Jensen, A. W., Hald, M., Løth, K., & Brodersen, M. (2021). Digitale Kreative Fællesskaber: Forskningsrapport. Professionshøjskolen Absalon

Bruselius-Jensen, Maria; Sørensen, Niels Ulrik; Katznelson, Noem (2023): *Fællesskaber i ungdomslivet: Når de gør ondt, og når de gør godt*. Aalborg Universitet, tilgængelig via: [Fællesskaber i ungdomslivet OA.pdf \(aau.dk\)](#) Sidst besøgt. 23.11.2023.

Christiansen J, Løvschall C, Laustsen LM, Hargaard A, Maindal HT, Lasgaard M. Interventioner, der skal mindske ensomhed – en systematisk litteraturgennemgang af 136 effektstudier. Aarhus: DEFACTUM, Region Midtjylland, 2021

Frivilligcenter Mors (2023) "Tillykke til Mors – Vi har fået en Befordringsforening". Tilgængelig via: [Tillykke til Mors - vi har fået en Befordringsforening](#) Sidst besøgt d. 12.12.2023

Det Nationale Partnerskab mod ensomhed (2023): "National handlingsplan mod ensomhed". Røde Kors og ældre sagen.

Hjære, Mette & Simon Dec Pedersen, Malthe Lindholm Sørensen (2023): "Kompetenceudvikling kan give flere og mere tilfredse frivillige". CFSA, center for frivilligt socialt arbejde, Videnstema #6 Tilgængelig via: ISSN 2596-9803 Sidst besøgt d. 12.12.2023

Jørgensen, Marie Herholdt & Lisbeth Tuxen (2015): "Enkle redskaber til inklusion – En guide til lærer og pædagoger med elever med udfordringer i forhold til opmærksomhed og socialt spil". Socialstyrelsen 1. oplag. Odense.

SUS – Socialt udviklingscenter (2023) "*Fællesskaber for alle*" – seks foreningers erfaringer med at gøre mennesker i udsatte positioner til medskabere af frivillige foreningsfællesskaber. København K.

Rambøll (2020) "*MENNESKER I UDSATTE POSITIONER I FRIVILLIGE FÆLLESSKABER*". Socialstyrelsen. Tilgængelig via: <https://sbst.dk/media/11154/pixi-version-mennesker-i-udsatte-positioner-i-frivillige-f%C3%A6llesskaber.pdf> Sidst besøgt d. 12.12.2023.

Weber, D., Kanstrup, A. M., Karadechev, P., Davidsen, J., Bygholm, A., & Kaan-Kristensen, B. P. R. H. (2022). Digitale unge med kognitive handicap: Om brugen og betydningen af digitale teknologier i sociale fællesskaber. Aalborg Universitet. Dansk Center for Sundhedsinformatik. Technical Report Bind 22 Nr. 1.